

Hyvinvoinnin edistäminen ja siihen liittyvät raportointi- ja suunnitelmavelvoitteet perustuvat lainsäädäntöön. Kuntalain (410/2015) 1 §:n mukaan kuntien tehtävänä on edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa. Kuntalain 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiassa tulee huomioida asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen sekä heidän osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021 § 6) määrittää kuntien vastuun asukkaidensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä osana muita lakisääteisiä tehtäviä. Kunnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava tavoitteet hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä määriteltävä niistä tukevat toimenpiteet. Päätöksenteossa on huomioitava arvioidut vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen eri väestöryhmissä. Kunnan eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi, ja kunnalle on nimettävä vastuutaho tätä tehtävää varten.

Järjestämislain (612/2021) mukaan kunnan on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Kunnassa on raportoitava kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain. Lisäksi kunnassa on valmistettava valtuustolle valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma edellä mainituista asioista. Kunnan on toimitettava hyvinvointikertomus ja -suunnitelma hyvinvointialueelle ja julkaistava se julkisessa tietoverkossa.

Hyvinvointikertomustyö jakaantuu kahteen osaan:

- hyvinvointikertomukseen, joka kuvaa hyvinvoinnin nykytilanteen
- hyvinvointisuunnitelmaan, jossa on kuvattu tavoitteet ja toimenpiteet hyvinvoinnin parantamiseksi.

Sastamalan kaupungin hyvinvointikertomustyö koostuu kahdesta osasta: laajasta hyvinvointikertomuksesta vuosilta 2021-2024 ja hyvinvointisuunnitelmasta vuosille 2025-2030. Ensimmäisessä vaiheessa päätöksenteossa käsitellään laaja hyvinvointikertomus 2021-2024. Valmistelussa on hyvinvointisuunnitelman laadinta vuosille 2025–2030. Laajassa hyvinvointikertomuksessa raportoitava hyvinvointisuunnitelma vuosille 2021-2024 on vahvistettu Sastamalan kaupunginvaltuustossa 15.11.2021 § 98. Merkittävää osaa hyvinvointisuunnitelmassa asetettuja mittareita ei voida arvioida, koska tieto on siirtynyt palvelutuotannon mukana hyvinvointialueelle tai tiedon kerääminen olisi vaatinut merkittävää käsin tehtävää tietojen poimintaa. Hyvinvointikertomuksessa on hyödynnetty Terveystietokeskuksen ja hyvinvoinnin laitoksen antamaa esitystä

asetukseksi kunnan hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisällöstä.

Hyvinvointikertomus kuvaa kunnan hyvinvointipolitiikkaa, resursseja ja palveluiden toimivuutta sekä niiden kykyä vastata kuntalaisten tarpeisiin. Se tarkastelee ehkäisevän työn vaikutuksia kustannuksiin ja kunnan elinvoimaan sekä yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Lisäksi kertomus kuvaa väestön terveyttä ja hyvinvointia, väestöryhmien välisiä eroja sekä terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden muutoksia. Hyvinvointikertomus arvioi kaupungin toimenpiteiden onnistumista suhteessa hyvinvointisuunnitelman tavoitteisiin ja korostaa poikkihallinnollista yhteistyötä. Sen tavoitteena on tukea päätöksentekoa ja toiminnan suunnittelua.

Hyvinvointikertomuksessa on hyödynnetty tilastotietoa eri lähteistä sekä ilmiöpohjaista tietoa sastamalalaisten hyvinvoinnista. Ilmiöpohjaiseen tiedonkeruuseen on osallistettu sidosryhmiä ja kuntalaisia. On tärkeää muistaa, että yksittäisen indikaattorin perusteella ei voida muodostaa kattavaa tilannekuvaa ja tehdä johtopäätöksiä väestön hyvinvoinnista. Sen sijaan on tärkeää hyödyntää useampia indikaattoreita ja täydentää tietoa valtakunnallisten ja paikallisten ilmiöiden ymmärryksellä, jotta saadaan kokonaisvaltainen kuva tilanteesta. Laajaa hyvinvointikertomusta 2021-2024 tukee erillinen esitysmateriaali.

Vuosien 2021-2024 aikana ihmisten hyvinvointiin ovat vaikuttaneet merkittävät globaalit muutokset, kuten Covid-19 -pandemia ja Venäjän hyökkäys Ukrainaan seurannaisvaikutuksineen. Kansallisella tasolla on tapahtunut suuria muutoksia: sosiaali- ja terveystaloudet sekä pelastustoimi ovat siirtyneet hyvinvointialueiden vastuulle, julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu on siirtynyt valtiolta kunnille (kuntien yhteistoiminta-alueet) ja oppivelvollisuus uudistus on toteutettu. Pitkällä aikavälillä Suomen väestörakenteen muutos on merkittävä haaste myös hyvinvointityölle. Syntyvyys on alhainen ja väestö ikääntyy. Maahanmuutto on tärkeä tekijä väestökehityksessä. Suuret kaupungit kasvavat, kun taas maaseudulla ja pienemmissä kaupungeissa väestö vähenee.

Toimintaympäristöstä tapahtuneista merkittävistä muutoksista huolimatta Sastamala on onnistunut hyvinvointityön toteuttamisessa hyvin raportointijaksolla 2021-2024. Sastamala tarjoaa mahdollisuudet omannäköiseen elämään viihtyisässä ja turvallisessa asuinympäristössä maaseutumaisen kaupungin vahvuuksia hyödyntäen. Onnistuminen strategisissa valinnoissa näkyy kuntalaisten arjessa esimerkiksi monipuolisena saavutettavana harrastustarjontana, liikumismahdollisuuksina ja vireänä kulttuuritoimintana. Yhteisöllisyys näkyy vahvasti kylien ja muiden yhteisöjen aktiivisena toimintana. Huomionarvoista on, että tarkasteluajanjaksolla 2021-2024 Sastamala on panostanut mittaviin hyvinvointi-investointeihin: Mouhijärven yhtenäiskoulun, Pehulan monipalvelukeskuksen ja Sylvään taitotalon rakentamiset alkoivat suunnitelmakaudella. Suunnitelmakaudella valtuusto teki myös

päätöksen uima- ja liikuntahallin rakentamisesta Sylvään koulun yhteyteen ja suunnittelutyö käynnistyi.

Tulevaisuudessa hyvinvointityössä tulee huomioida väestön hyvinvointierojen kasvu. Vaikka yleinen hyvinvointi lisääntyy, erot väestön hyvinvoinnissa kasvavat. Rakenteellisella tasolla yhteistyö Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa on merkittävä kokonaisuus.

Lisätietoja: www.thl.fi (Kunnan hyvinvointikertomus ja kunnan hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisältö)

Liitteinä seuraa

- Hyvinvointikertomus 2021-2024 esitys
- Laaja hyvinvointikertomus 2021-2024

Toimivallan peruste Hallintosääntö 31 §

Valmistelija hyvinvointikoordinaattori Mervi Saari

Esittelijä Sivistysjohtaja

Päätösehdotus Sivistyslautakunta hyväksyy omalta osaltaan Laajan hyvinvointikertomuksen 2021-2024 ja esittää sen kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi.

Päätös Hyväksyttiin yksimielisesti.

Merkittiin, että hyvinvointikoordinaattori Mervi Saari saapui klo 17:05 ja poistui ennen päätöksentekoa klo 17:55.

Lisätietoja Hyvinvointikoordinaattori Mervi Saari, puh. 040 184 8378

KHALL 28.04.2025 § 89
272/00.01.02.01/2025

Liitteenä on hyvinvointikertomus 2021-2024 esitys sekä laaja hyvinvointikertomus 2021-2024.

Toimivallan peruste Hallintosääntö 25 §

Valmistelija hyvinvointikoordinaattori Mervi Saari

Esittelijä Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus Kaupunginhallitus päättää esittää liitteenä olevan laajan hyvinvointikertomuksen 2021-2024 valtuuston hyväksyttäväksi.

Päätös Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti jättää asian pöydälle.

Lisätietoja hyvinvointikoordinaattori Mervi Saari, puh. 040 184 8378

